

RESUM D'INTERVENCIIONS

(a càrrec de Carme Amorós)

Debat sobre la temàtica abordada en la Revista: **“Pràctica, teoria i avaluació de la innovació”**. Van intervenir els membres de la “taula” en dos torns d'intervencions, posteriorment van intervenir els convidats a la fila 0 i, finalment, es va obrir el debat al públic assistent.

Va presentar, moderar i cloure *el Debat*, el director de la RCP, *Joan Rué*.

Les qüestions plantejades:

A- Quins referents clau, al vostre parer, hauria de reunir una innovació per tal de ser formativa i socialment rellevant.

B- Fins on creus que el nostre SE és capaç d'assimilar i aprofundir en innovacions, en un sentit ampli i estès.

C- Quines dificultats internes i externes de centre creus que caldria afrontar per: a- aprendre a discriminar les millors innovacions i incorporar-les i b- per potenciar la seva generalització.

1. Idees, qüestions i propostes expressades en el debat per part dels diferents ponents

- *La innovació com a canvi de paradigma:*

Martí Teixidó: La *innovació educativa* respon a una necessitat social o realitat nova. Ve de fora dels sistema escolar. La *renovació pedagògica* és una acció professional dels docents per tal que l'ensenyament respongui a les necessitats dels alumnes. No hi ha cap dubte de quins han de ser els referents, són els referents de l'educació que veiem a través de la història: l'alumne, el professor o docent i la cultura, que és el que vol ser el currículum, i avui el professor sembla menys considerat però és molt important, doncs és model de llengua i un adult amb cultura per als alumnes. En aquest triangle i cal mantenir equilibrats els tres referents.

Parlem de sistema educatiu però a la pràctica ho restringim a sistema escolar. El sistema educatiu l'integren l'escola, la família, els mitjans de comunicació i el lleure i la cultura. Els pedagogs del segle XX són un bon exemple de renovació d'un sistema pedagògic incorporant innovacions educatives necessàries. Decroly, a partir de l'educació dels infants –dits aleshores- anormals, formalitza un mètode (observació, associació, expressió) que serveix per a tots els alumnes. Freinet incorpora les tècniques de la societat moderna a l'ensenyament per aprendre amb elles.

Cita l'article de Fernando Hernández a l'hora de diferenciar innovacions externes i puntuals subordinades als interessos econòmics d'allò que són canvis pedagògics que transformen l'educació des de dins. Assenyala l'interès de l'article de Marlene Scardamalia i Carl Bereiter,

on es diferencia molt bé *pensament de disseny o creatiu* del *pensament crític* per trobar noves solucions als problemes que es plantegen. L'escola repeteix molt això de l'esperit crític o bé proclama la creativitat dels infants sense veure com un regula l'altre i ambdós són necessaris. Certament no es pot fer innovació sense avaluació com assenyala Joan Mateo en el seu article que té interès perquè presenta el model *d'avaluació de desenvolupament*, una avaluació que s'ha d'anar ajustant durant el procés de la innovació.

La innovació no es pot fer mirant el sistema estrictament escolar i cal veure la dependència del sistema educatiu de les variables sociològiques i culturals on els mitjans de comunicació transmeten costums, valors i orienten el consum. D'altra banda, *l'ordenació educativa* pot difondre o proposar innovacions però sols seran eficaces amb renovació pedagògica als centres. És el cas, per exemple, de la LOGSE de 1992 que admirablement va proposar un ensenyament comprensiu de matèries i d'alumnes fins als setze anys. Si bé tots els alumnes havien d'arribar als setze anys, calia passar d'un ensenyament selectiu com era el batxillerat a un ensenyament estimulatiu i l'avaluació havia de canviar del tot, però se segueix avaluant de forma selectiva segons nombre de matèries superades i no ens hem d'estranyar que hi hagi alumnes que abandonen.

Jaume Carbonell: Podem parlar d'una tercera Primavera Pedagògica com diuen alguns? . Avui els reculls de premsa parlen d'innovació. Es tracta d'una convicció i d'un compromís social i polític o és més aviat un "seguidisme" de la moda o d'una cerca de clientela?. Comporta un canvi de la cultura docent?. Adquireix un gruix suficient per sostenir-se en el temps?. Les respostes a aquestes preguntes ens ajudaran a respondre a la pregunta inicial.

No s'ha d'associar necessàriament Reforma escolar amb Bé Comú. No totes les innovacions comporten una millora del bé comú. Cal trobar els elements que poden traduir innovació en renovació i canvi més profund com ara canvis en l'organització dels espais i els temps, la qualitat de la conversa... A la pregunta del perquè no es generalitzen les innovacions, creu que hi tenen un gran paper els mestres i les Escoles de Mestres que no han renovat prou els plans de formació inicial. En els processos de reforma la formació dels mestres hi juga un paper important i aquest va ser un bon enfocament en el pla d'experimentació previ a l'aplicació de la LOGSE. En qualsevol procés d'innovació cal vetllar per l'impuls de la formació inicial i permanent del professorat.

- *La innovació, com a proposta doblement orientada: a la millora dels aprenentatges i a la implicació i/o transformació social.*

Neus Lorenzo: Els projectes d'innovació han de respondre no només al què cal canviar sinó al perquè. El perquè és el que ajuda a valorar les innovacions. La innovació ha de ser una estratègia per aconseguir la millora dels resultats dels alumnes. No hi ha receptes però la innovació ha de comportar també il·lusió per participar-hi.

Quan hi ha una resposta estructural i organitzada darrera d'una innovació, es va produint una autèntica reforma educativa que incorpora també a les famílies. Si ens mirem transformacions en altres àmbits externs a l'educació, es veu com aquestes han de respondre a canvis socials

reals, han d'incorporar i preveure transformacions successives sense perdre de vista el seu objectiu bàsic. En el cas de l'escola, aquest objectiu és sempre la millora dels resultats dels alumnes. En qualsevol cas, es demana un lideratge no estàtic, molta transversalitat, participació de tots els usuaris: alumnes i famílies. Pel que fa a l'avaluació, també és molt important definir on es vol arribar, fases i processos, i resultats.

Joan Domènech: De tant parlar de la innovació se'n desvirtua el concepte i es crea desorientació. Es cau en un discurs més tecnocràtic que filosòfic. En parlar d'innovació a l'escola no s'ha d'oblidar la innovació a l'aula. No s'ha de confondre novetat amb innovació. Alguns referents per validar les innovacions: la permeabilitat davant els canvis i l'efectivitat en l'accés al coneixement, l'emancipació de les persones i la justícia social.

Una mirada als nens, "ningú pot aprendre per ells". Cal prioritzar i donar suport a projectes sostenibles. Hi ha encara dificultats que cal vèncer per poder pensar d'una manera diferent en relació amb el currículum, contaminat per processos d'avaluació externa. El professorat se sent pressionat i no pot créixer, els centres són massa febles i l'administració intervé d'una manera massa vertical.

Joana Sancho: El sistema educatiu és com un saltamartí que no avança. La gramàtica de l'escola no canvia prou amb canvis petits. És una constatació compartida per diferents països: Alemanya segueix demanant molts diners per a grans canvis; a Finlàndia, tot i els seus bons resultats educatius, estan immersos en una Reforma des de l'any 2016 per implicar més als estudiants i estan reformant els espais educatius i implicant més a les famílies. En el cas de Catalunya, hi ha escoles que ho han fet "tot" i no els demanis com millorar, d'altres, més interessants, on els mestres són capaços de trobar-se per crear pensament. No hi ha prou recolzament per part de les polítiques educatives ni per part dels companys.

És crítica amb avaluacions de caràcter internacional com les proves PISA i l'ús dels resultats. Defensa la importància de compartir valors. Davant la pregunta de "per què no es transforma l'educació?", planteja una hipòtesis: Segueix prevalent la idea, per part de tots els implicats, de que la finalitat de l'escola és la transmissió del coneixement en oposició a la creació de coneixement.

2. Les aportacions dels convidats a la fila 0 afegeixen tres aspectes addicionals per al reconeixement d'una innovació: la justícia social, el seu potencial d'empoderament i la importància del lideratge en la seva implementació.

Neus Sanmartí: La innovació ha de tenir un component de transformació social. I aquest ha de ser un dels indicadors que avalin les innovacions. Els processos d'integració social de l'alumnat nouvingut o que procedeix de contextos socials desfavorits són d'una complexitat molt gran i s'han de recolzar també des de la política educativa, per evitar la marxa enrere, de vegades promoguda per grups de pares dels mateixos centres.

Josep Serentill: En aquests moments alguns pares estan exercint una pressió molt forta a les escoles per tal que introdueixin canvis i innovacions, ja que consideren que els seus fills

s'avorreixen. Una escola innovadora és la que té voluntat de fer-ho i es reconeix com a tal. És important "empoderar" a les escoles per introduir millores i una de les funcions de la inspecció és precisament impulsar la innovació educativa.

La innovació ha de millorar els aprenentatges dels alumnes i la seva integració social i ha d'afavorir l'assumpció d'uns valors per avançar. Cal també desenvolupar una avaluació qualitativa i evitar un plantejament merament quantitatiu de l'avaluació. Defensa el valor d'una avaluació etnogràfica en els processos d'innovació i recerca.

Marta Simon: Des de l'ICE de la UAB es dinamitza la Xarxa de Centres Innovadors. En l'actualitat formen part de la xarxa 27 instituts que dissenyen canvis per millorar els resultats. Dos aspectes importants que comparteixen tots els instituts són: avançar cap a un lideratge compartit i la necessitat de la formació permanent del professorat. Marta Simon és coautora de l'article "La innovació dels instituts: un debat en xarxa", publicat en la secció "Experiències" del número de la Revista que es presenta.

Mireia Montané: La millora de l'educació i de la formació del professorat és una preocupació compartida per molts països i institucions de caràcter internacional, com és el cas de la WFATE (Federació Internacional d'Associacions de Professors) de la qual ella és presidenta. Les xarxes de professors de diferents països són també una eina important per impulsar processos d'innovació i recerca i treure rendiment d'avenços en processos i eines tecnològiques. Fa una referència explícita a l'article de Marlene Scardamalia i Carl Bereiter de la Universitat de Toronto i a la influència que han tingut en el projecte COMconèixer de Catalunya.

Carles Cereceda: Veu una coincidència de tots els ponents en assenyalar que el més important dels canvis és el perquè dels canvis, analitzar el sentit del que es fa i estar disposats a modificar pràctiques i creences per millorar uns resultats educatius. Evidentment cal tenir en compte l'entorn social, els avenços en diferents àmbits i la implicació de tots els agents.

3. Participació oberta dels assistents

Alain Blomart: Es mostra clarament partidari de la innovació. Es pregunta quins canvis haurien d'introduir-se a la Universitat en tots els programes de formació de mestres. És urgent introduir nous sistemes d'avaluació si volem avaluar les innovacions.

Pere Lluís: El nucli dur de la complexitat dels processos d'innovació són els canvis experimentats en el nostre entorn social. S'ha passat d'un uniformisme o proximitat en la percepció i assumpció de valors per part dels mestres a una diversitat molt gran. No cal dir que aquesta diversitat encara pot ser molt més gran entre els pares. De vegades es pot arribar a la desesperació de veure que no hi ha uns valors compartits.

Montserrat Balcells: El bé comú és important. Malauradament hi ha un nombre d'alumnes que queda fora del camí de l'educació però la responsabilitat no és només de l'escola. Cal un canvi també en l'àmbit judicial, el polític, l'econòmic...L'educació ha d'ajudar a la promoció social i així ho ha fet, però cal que es detectin dificultats, que s'ofereixin solucions pluridisciplinàries, amb intervenció d'altres professionals que col·laborin amb els mestres.